

Food&More

pracovní sešit

O vzdělávacím programu Food&More

Milí účastníci školení!

Tento pracovní sešit vás bude provázet na cestě školícím programem Food&More. Neváhejte si do něj dělat poznámky, kreslit své nápady nebo shromažďovat jakékoli užitečné informace. Sešit vám dobře poslouží i po skončení školicích setkání jako takový váš osobní „památník“ – užitečný soubor vzpomínek.

Food&More je evropský vzdělávací program realizovaný čtyřmi organizacemi: Tudatos Vásárlók Egyesülete (z Maďarska), Asociace AMPI (Česká republika), Fundacja Ekorozwoju (Polsko) a mezinárodní síť URGENCI. Cílem programu je podporovat vás, zodpovědné spotřebitele potravin ("food citizens"), kterým nejde jen o nákup potravin, ale kteří děláte mnohem více. Sami podporujete drobné zemědělce, vytváříte potravinové komunity a povzbuzujete také i naše organizace.

Cílem programu je si vzájemně ukázat, jak lze budovat silnější potravinové komunity pomocí praktických nástrojů a metod participativního rozhodování a plánování. Jak také nenásilně komunikovat a vědomě spolupracovat. Kromě samotných pilotních školení jsme pro vás a další členy potravinových komunit připravili volně k dispozici krátká videa, informační materiály a webináře. Dopřejte si čas a podívejte se na ně!

Pracovní sešit obsahuje základní tematický nástin. Pokud máte zájem o kompletní rozsah všech informací a materiálů k oblasti budování silných potravinových komunit, navštivte stránky vzdělávací huby URGENCI (hub.urgenci.net), kde jsou k dispozici veškeré materiály vzniklé v průběhu projektu Food&More. Všechny materiály v českém jazyce najdete také na webu KPZkoALICE (www.kpzinfo.cz).

Poznejme se navzájem ORGANIZACE

Obvykle začínáme každé setkání tzv. úvodním kolečkem. Pojďme si tedy představit jednotlivé organizace, které stojí za realizací projektu Food&More.

Tudatos Vásárlók Egyesülete (TVE)

je asociace zaměřující se svými aktivitami primárně na spotřebitele. Soustředí se na udržitelnou a etickou spotřebu. Ve středu dění jejich aktivit je, aby si spotřebitelé uvědomili environmentální, sociální a etické aspekty svého dosavadního konzumního života a aby jim pomohli najít si cestu udržitelnějšího způsobem žití. TVE podporuje KPZ hnutí v Maďarsku.

www.tudatosvasarlo.hu/en

AMPI

je nezisková organizace založená v roce 2014, která se zaměřuje především na rozvoj místních potravinových systémů charakterizovaných přímým partnerstvím mezi zemědělci a spotřebiteli. Současně zastřešuje rozvoj KPZ v České republice a poskytuje zázemí národní síti KPZ u nás - KPZkoALICE.

www.asociaceampi.cz, kpzinfo.cz

Fundacja EkoRozwoju (FER)

se v Polsku již více než 25 let věnuje aktivitám zaměřeným na budování odpovědné a soběstačné společnosti. Soustředí se především na problémy, kterou vznikají negativním lidským působením v městském prostředí.

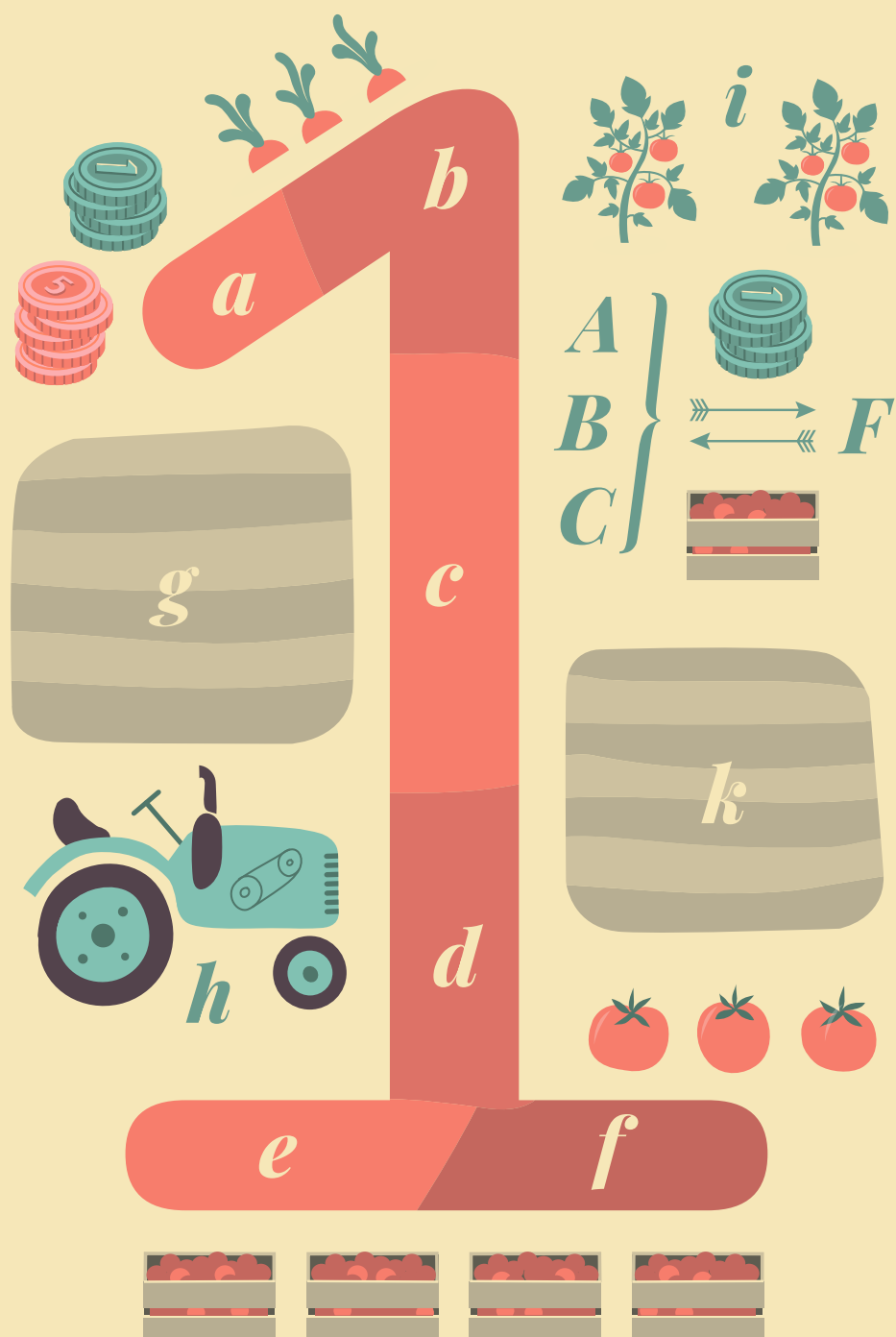
fer.org.pl/en

URGENCI

mezinárodní síť sdružující nejen prostřednictvím KPZ místní zemědělce se spotřebiteli, která má členy v 32 evropských zemích, ale i Americe či Asii. Podporuje KPZ v celé jejich rozmanitosti a od roku 2006 se věnuje i výměně zkušeností mezi rozličnými potravinovými iniciativami.

urgenci.net

První vzdělávací den

Pojďme se navzájem poznat: NOVÉ TVÁŘE – ZNÁMÉ TVÁŘE

*Zapamatovat si všechna jména účastníků
může být náročné. Tato dvoustrana
vám k tomu může skvěle posloužit.*

*Kromě uvedení jednotlivých jmen
si můžete zkusit i účastníky nakreslit,
pokud se vám bude chtít.*

*Příklad:
Michal - pěstuje zeleninu
pro KomPot.*

Pojďme se navzájem poznat

ÚVODNÍ KRUH

Chcete se s někým poznat ještě o něco více? Nebo vás při seznamování něco zvláště zaujalo? Zapište si zajímavosti právě zde!

Chci se propojit s...

Chci se ho/jí zeptat na...

Bylo to zábavné:

Pojďme se navzájem poznat

KRUH OTÁZEK

Tyto informace během diskuzí mě zaujaly.

Základní informace o vaší komunitě

1. Kdy vaše komunita vznikla?

2. Jaké potraviny odebírá vaše komunita přímo od zemědělců?

3. Kolik členů tvoří vaši komunitu?

4. Kde máte výdejní místo? V které dny realizujete odběry?

5. S jakými zemědělci spolupracujete? Kde a jak hospodaří? Jsou ekologicky certifikováni?

6. Kdo jsou klíčoví členové podílející se na organizaci vaší KPZ?

7. Kde lze najít informace o vaší KPZ? webové stránky, sociální sítě aj.

Poznejte svého zemědělce

Napadají vás nějaké otázky pro zemědělce, se kterým spolupracujete? Zajímají vás témata spjatá s hospodařením? Nebo byste rádi znali osobní motivaci, která stojí za vznikem spolupráce vaší komunity se zemědělcem? Zeptejte se svého zemědělce?

Otázka 1

Otázka 2

Otázka 3

KPZ v měřítku vaší komunity

Jakožto člen KPZ komunity již víte o fungování KPZ možná více než dost. Ale přesto, dozvěděli jste se něco nového?

Nejužitečnější informace, kterou jsem se dnes o KPZ dozvěděl(a):

Je to pro mě důležité, protože...

Měli byste zájem zapojit se do hnutí KPZ i na národní úrovni? Propojit se s dalšími komunitami a sdílet zkušenosti? Podívejte se na webové stránky naší národní sítě komunitou podporovaného zemědělství KPZkoALICE :
www.kpzinfo.cz

KPZ v širším měřítku

Poznávání pokračuje. Svět kolem nás je tak velký! Víte, co znamenají termíny potravinová suverenita nebo agroekologie? Cítíte se být s těmito hnutími alespoň dílčí měrou propojeni? Seznamte se s definicí těchto pojmů.

Potravinová suverenita

“Potravinová suverenita je právo lidských společností na zdravé a kulturně vhodné potraviny produkované prostřednictvím environmentálně příznivých a udržitelných přístupů, a právo těchto společností definovat vlastní potravinové a zemědělské systémy. Do středu zájmu se dostávají potřeby těch, kteří potraviny pěstují, vyrábí a jedí, spíše než požadavky trhu a korporací.”

Deklarace Nyéléni, první globální fórum potravinové suverenity, Mali, 2007.

Agroekologie

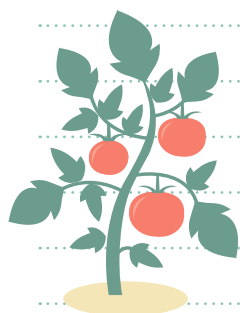
“Agroekologie představuje propojení vědy, praxe a sociální hnutí. Zahrnuje celý potravinový systém od půdy po organizaci lidských společností. Je hodnotově založená na základních principech. V praktické rovině je založena na udržitelném využívání místních obnovitelných zdrojů, znalosti místních zemědělců a priorit, rozumném využívání biologické rozmanitosti k poskytování ekosystémových služeb, posílení odolnosti a hledání řešení, která poskytují řadu environmentálních a sociálních výhod, jenž se přenášejí z úrovně místní na globální.” (Agroecology Europe)

Podrobnější informace naleznete v části "Další zdroje". Na následující stránce si můžete shromažďovat své poznámky k tématu!

Neužitečnější informace, které jsem se dozvěděl(a)..

Jsou pro mě důležité, protože...

Co vše se skrývá za fungováním KPZ?

Zauvažujte nad různými rolemi a rozličnými perspektivami v rámci fungování KPZ?
Jak podle vás vypadá „dobře fungující“ KPZ? A co si o tom myslí ostatní?

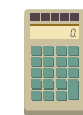
Pro mě byly nejužitečnější informace z tohoto cvičení...

+

+

+

+

+

+

Příprava na další den:

SWOT ANALÝZA

Analýza SWOT je užitečným nástrojem pro pochopení aktuální situace ovlivňující určitou komunitu, organizace nebo třeba obec. Jedná se o nástroj strategického plánování, který se používá ideálně před vlastním plánováním nebo v případě, že je třeba učinit důležité rozhodnutí.

Nejprve je zapotřebí porozumět anglické zkratce.

“S” znamená silné stránky **“Strengths”**,
“W” znamená slabé stránky **“Weaknesses”**,
“O” znamená příležitosti **“Opportunities”** a
“T” znamená hrozby **“Threats”**.

Na první pohled nemusí být zřejmé, co patří, ke které ze čtyř charakteristik. Pomoci může určit si, zda se jedná o faktory interní povahy, které můžete ovlivnit – k těm se řadí silné a slabé stránky. Nebo naopak o externí vlivy prostředí – příležitosti a hrozby. Například zkušený farmář může být silnou stránkou vaší KPZ, zatímco nedostatek dobrovolníků může být její slabou stránkou. Rostoucí zájem o ekologické produkty by mohl představovat vnější příležitosti a jako hrozbu lze uvést hospodářskou krizi.

Co byste měli zkusit udělat před dalším vzdělávacím dnem?

- ✓ Najděte si s vaší komunitou společný čas, kdy můžete pracovat na SWOT analýze osobně nebo online.
- ✓ Nezapomeňte pozvat farmáře, koordinátora a další pracovníky KPZ, protože mohou mít různé pohledy na věc. Vítáni jsou i další členové, kteří se koordinačních setkání neúčastní!
- ✓ Pomůže, když si již před setkáním sepišete své nápady.
- ✓ Zvolte si facilitátora, který sdílení nápadů a postřehů povede.
- ✓ Pro shrnutí výsledků použijte tabulku na následující straně.

SWOT Analýza: Vyzkoušejte ve vaší KPZ

SILNÉ STRÁNKY Co se nám daří?	SLABÉ STRÁNKY Co potřebujeme zlepšit?
PŘÍLEŽITOSTI Jaké příležitosti se nám nabízejí?	HROZBY Jaká rizika ohrožují naší KPZ?

Druhý vzdělávací den

Komunikace je výzva

Ne vždy je snadné si vzájemně porozumět, i když bychom chtěli a potřebovali. Zamyslete se, jak probíhá komunikace ve vaší KPZ?

Pokud jde o komunikaci:

Co se nám daří ...

Co potřebujeme zlepšit/změnit ...

Komunikační nástroje

Jak se můžeme vyhnout nedorozuměním v KPZ? Pojďme si společně vyjmenovat vhodné nástroje, které nám mohou pomoci v lepší komunikaci!

Zauvažujte, jaké nástroje jsou vám osobně blízké. Preferujete osobní setkání naživo, společná setkání celé skupiny nebo raději volíte online řešení jako např. informační emaily, newslettery aj.?

Co chci vyzkoušet v naší komunitě...

Informační toky v KPZ

Jaké informace musíte mít pro svou práci/roli v potravinové komunitě?
Co vše potřebujete sdílet s ostatními?

V komunitě/KPZ zastávám tuto roli:

farmář/zahradník

podílník

koordinátor

dobrovolník/stážista

podporovatel

sezónní pracovník

Potřebujeme tyto informace

Základní nutné minimum	Pokročilé informace

Vyjmenujte, co je zapotřebí sdílet s ostatními v komunitě/skupině:

Základní nutné minimum	Pokročilé informace

Co za „sklizeň“ si odnáším ze společné diskuze k tématu:

Role a úkoly koordinačního týmu

Co se vám v KPZ osvědčilo a co je zapotřebí zlepšit?

Seznam nejdůležitějších úkolů koordinačního týmu:

Rozhodování

Co usnadní nebo naopak ztíží rozhodování, když si zkusíte vybavit dění ve vaší KPZ? Jak fungují rozhodovací procesy a probíhá řešení konfliktů ve vaší komunitě?

Poznámky k tématu rozhodování v KPZ:

Význam společného rozhodování

Jaké metody rozhodování používáte ve vaší komunitě? Co se vám osvědčilo a co ne? Máte zkušenosti s rozhodováním na základě konsensu? Nebo jste již zažili online hlasování? Čemu dáváte přednost?

Tyto způsoby rozhodování se mi líbí nejvíce:

Co zajistí, že budou setkání skutečně účelná?

Máte zkušenost s efektivním průběhem schůzky? K dobrání se rozhodnutí může stačit půl hodiny, ale existují i celodenní porady, které skončí bez výsledku. I porady mohou být zábavné!

Tipy a triky na efektivní a zábavná setkání z vlastní praxe v KPZ:

Chcete se dozvědět více o metoách společného rozhodování, facilitace a vedení společných setkání? Prozkoumejte příručku SolidBase, kterou najdete na našem webu www.kpzinfo.cz.

Metoda synergie

Metodu „Synergie“ vyvinul Švéd Erhard Fleck. Pracuje s tzv. synergickým setkáním, při kterém se postupně plánuje program a využívá se dynamiky procesu. Můžete si ji vyzkoušet! Jak metodu používat:

- 1 Nejdříve facilitátor nachystá základní strukturu programu.
- 2 **SEZNAM PŘÁNÍ:** Účastníci setkání diskutují společně s facilitátorem, jaký čas odhadují pro svoje vstupy a jednotlivé body – témata – programu.
Příklad: Jana - Příprava návštěvy farmy – 20 minut
- 3 Všechna témata by měla být umístěn tak, aby byla dobře viditelná – na flipchartu, tabuli apod..
- 4 Čas potřebný pro předpokládaná témata by se měl sečíst a porovnat s časem, který je ve skutečnosti k dispozici pro setkání. Nezapomeňte si naplánovat určitou časovou rezervu!
- 5 **VYJEDNÁVÁNÍ:** Pokud není dostatek času na projednání všech témat, mělo by se uspořádat (vy)jednání. Facilitátor k němu vybízí tím, že projde seznam témat. O zkrácení nebo vyřazení tématu může rozhodnout pouze ten, kdo téma předkládá. *Zjistíte, že tento postup je užitečný - obvykle se lze dohodnout během několika minut!*
- 6 Upravené časy jsou zřetelně napsané v přehledu setkání..
- 7 Témata lze projednávat i dynamicky! Vybírejte je na základě priorit, logiky nebo energetického nastavení skupiny.
- 8 Nezapomínejte na dodržování času! Přednášející jednotlivých témat mohou požádat o pomoc kteréhokoli člena skupiny o hlídání časového limitu.

Příprava na další den

Proveďte si v KPZ miniprůzkum na téma: Jaké jsou dle vás nejpřínosnější postupy a typy rozhodování, patřičně široce zapojující všechny účastníky? Připravte si shrnutí do výstupu dle níže uvedených bodů!

Kontrolní seznam

METODA 1.

Stručný popis zvolené metody

Podpůrné otázky

- ☒ Kdo se podílí na rozhodování?
- ☒ Proč si myslíte, že je zvolená metoda efektivní?
- ☒ Jaký druh rozhodnutí lze touto metodou docílit?
- ☒ Provádí se online nebo v rámci setkání naživo?
- ☒ Jaký druh rozhodnutí lze touto metodou docílit?

METODA 2.

Metody si klidně sepište na samostatné listy.

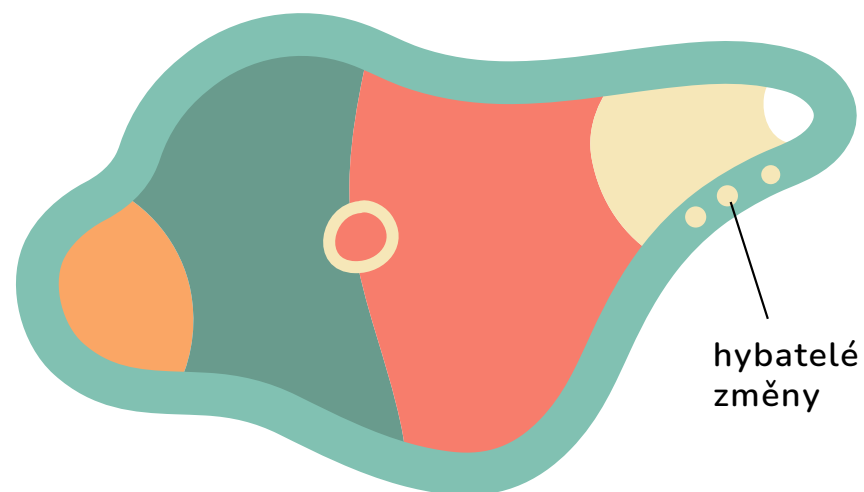

Třetí vzdělávací den

Jsmete hybatelé změn

Jste hybatelem změny! Díky modelu améby Alana AtKissona pochopíte, proč tomu tak je.

- opozdilci
- první osvojovatelé
- pozdní většina
- inovátoři
- časná většina

Budoucí spolupráce

Jakou změnu/zlepšení byste požadovali od zemědělce v KPZ jako jeden z členů? Nebo od KPZ sítě - KPZkoALICE? Sepište si zde!

Náš seznam přání možných vylepšení:

Na základě diskuse ve skupině, na jaké změně/zlepšení byste se chtěli vy osobně podílet?

A whimsical illustration of a bearded man with a green cap and overalls, using a shovel to dig in a garden. The garden is a dark, irregular shape with small green seedlings. The text "LEVEL 2" is written in white capital letters on a black background at the bottom right.

Food&More

Společný vzdělávací kurz se chýlí ke konci, ale není zapotřebí se rovnou loučit. Program Food&More je koncipován pro ty, kdo se rozhodli stát se vědomými občany. Více než aktivními spotřebiteli, kteří se chtějí přidat k nám do společnosti potravinových komunit a být s námi i nadále ve spojení. Sledujte dění a zapojte se!

*on
line*

Na webových stránkách národní sítě KPZkoALICE najdete spoustu vzdělácích materiálů, které můžete využít pro rozvoj vaší komunity a propagaci myšlenky KPZ.

www.kpzinfo.cz

*pod
pora*

Propojte se s dalšími komunitami! Můžete sdílet zkušenosti, vzájemně se obohatit a podpořit? Zapojte se do KPZkoALICE.

www.kpzinfo.cz

*mé
di
a*

Sdílejte se svými přáteli, proč má smysl být součástí komunitou podporovaného zemědělství a podobných iniciativ.
Využijte seriál Průvodce světem potravinových komunit.

www.asociaceampi.cz/blog/vic-nez-jidlo-pruvodce

*zkuš
nosti*

Zjistěte víc! Kontaktujte tým KPZkoALICE a získejte další podpůrné materiály nebo osobní konzultaci.

kpzkoalice@asociaceampi.cz

*setká
vání*

KPZkoALICE pořádá webináře, semináře i další setkání, kde se můžete potkat s podobně naladěnými lidmi. Přihlašte se k odběru aktualit ve zpravodaji “Co klíčí v KPZkoALICI?”

www.kpzinfo.cz/zapoj-se

hnu tí

Potravinové komunity kvetou po celém světě. Prozkoumejte URGENCI - mezinárodní síť komunitou podporovaného zemědělství a poobných partnerství založených na solidaritě a péči. Na webu najdete spoustu užitečných vzdělávacích materiálů.

urgenci.net, hub.urgenci.net

Uzavření setkání

Máte za sebou tři pestré dny. Co se vám nyní o nich honí hlavou?

Odnáším si domů..

Nové nápady...

Mám radost, protože...

Čemu dalšímu se věnujeme?

Jak možná již víte, naše organizace AMPI, zapojená do projektu Food&More, se různými způsoby podílí na rozvoji místních potravinových iniciativ. AMPI podporuje blízký vztah lidí ke krajině, ve které žijí a která je živá. AMPI vzdělává všechny generace o environmentálních a sociálních aspektech výroby a spotřeby potravin. Zastřešuje rozvoj místních potravinových iniciativ v ČR. Poskytuje zázemí národní síti komunitou podporovaného zemědělství - KPZkoALICE, která propojuje zemědělce, spotřebitele a další aktéry ke vzájemné spolupráci a podpoře. asociaceampi.cz a kpzinfo.cz

Další užitečné zdroje

Chcete se dozvědět více o potravinových komunitách? Další užitečné zdroje najdete na webových stránkách KPZkoALICE.

www.kpzinfo.cz

Publikace

Zapoj se do KPZ

Příručka ke čtyřem vzdělávacím seminářům výukového programu o komunitou podporovaném zemědělství, která přináší komplexní informace o základech, vzniku a udržování systémů KPZ.

www.kpzinfo.cz/knihovna

SOLID BASE

Příručka k výukovému programu, jehož cílem je posílit finanční udržitelnost solidárních potravinových systémů. Nabízí rozšiřující informace v oblasti managementu, finančního plánování, využití digitálních nástrojů a participativního rozhodování.

www.kpzinfo.cz/knihovna

Zdroje ke straně 15:

Agroecology Europe

(zprávy, akce, webináře, publikace):

www.agroecology-europe.org

European Agroecology Knowledge Exchange Network

(sdílení zkušeností mezi farmáři)

www.eurovia.org/eaken

Food sovereignty

(klíčové dokumenty, videa, podcasty):

viacampesina.org/en/food-sovereign

International Planning Committee For Food Sovereignty (IPC):

www.foodsovereignty.org

URGENCI a její partneři se podíleli na evropském projektu Dynaversity. Pokud vás zajímá agrobiodiversita, na stránkách projektunajdete krátké filmy, příběhy a publikace a případové studie:

dynaversity.eu

Tyto materiály zde najdete v několika jazykových mutacích.

Zdroje ke straně 18:

SWOT analýza stručně

https://www.mindtools.com/pages/article/newTMC_05.htm

Napsali jsme o této metodě v publikaci

Advokační práce pro KPZ

www.kpzinfo.cz/knihovna

Zdroje ke straně 30:

Můžete si přečíst více o metodě Synergie, facilitaci a procesu změny v publikaci Learning for Change.

<https://legacy17.org/Files/Article-related/L4C.pdf>

Jestliže vás zajímají metody facilitace, vedení setkání, participativního rozhodování a metody pro práci se skupinou, podívejte na stránky Seeds For Change.

<https://www.seedsforchange.org.uk/>

IMPRESSUM

Publikováno v roce 2021 jako součástí mezinárodního projektu Food&More, 'ktej byl podpořen Evropskou Unií v programu Erasmus+ realizovaném v konsorciu partnerů:

TVE, www.tudatosvasarlo.hu

AMPI, www.asociaceampi.cz

Fundacja EkoRozwoju (FER), fer.org.pl

URGENCI, www.urgenci.net

Autorka: Zsófia Perényi

Přispěla: Erika Kármán

Projektový tým: Anikó Haraszti, Samuel Holder, Šárka Krčílková, Nathalie Markiefka, Barbara Mayer, Wojtek Mejor, Monika Onyszkiewicz, Jocelyn Parot, Alena Wranová

Česká adaptace: Šárka Krčílková, Alena Wranová

Design a ilustrace: Livia Hasenstaub, György Szalay

Není-li uvedeno jinak, jsou všechny fotografie a ilustrace v této publikaci majetkem výše uvedených partnerů. Tato publikace byla vydána pod licencí Creative commons:

Obsah publikace vyjadřuje pouze názory autorů a Evropská komise nenese odpovědnost za případné využití informací v ní obsažených.

